

POLSKIE TOWARZYSTWO PSYCHIATRYCZNE
SEKCJA NAUKOWA PSYCHIATRII SĄDOWEJ

XVI Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa
Rybnik, 22–24 kwietnia 1999 r.

**Zaburzenia osobowości
w opiniowaniu
sądowo-psychiatryczno-psychologicznym**

REDAKCJA NAUKOWA:

dr Zdzisław Majchrzyk

Kolejna konferencja Sekcji Psychiatrii Sądowej w Rybniku, w której udział wzięło kilkunastu psychiatrów i psychologów z Holandii, Litwy, Łotwy, Rosji i Armenii, a także ponad 150 gości z Polski – psychiatrów, psychologów, przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości i więziennictwa, była spotkaniem multidyscyplinarnym i międzynarodowym.

Interdyscyplinarny charakter konferencji jest tradycją konferencji organizowanych przez Sekcję Psychiatrii Sądowej. Wyznacza go tematyka – głównie zagadnienia orzecznicze, szczególnie problematyka poczytalności, prawa pacjentów ujęte w nowych przepisach, jak np. w Ustawie o ochronie zdrowia psychicznego.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom uczestników poprzednich konferencji naukowych Sekcji Psychiatrii Sądowej z lat 1996–1998, którzy sygnalizowali potrzebę międzynarodowego spotkania naukowego, poświęconego problematyce diagnozy psychologicznej i psychiatrycznej w sprawach karnych wobec osób nieletnich i innych z zaburzeniami osobowości, podjęliśmy próbę przedstawienia tej tematyki. Skłaniały nas do tego również takie zjawiska, jak: znaczące nasilenie drastycznej agresji realizowanej przez osoby nieletnie, także w postaci zabójstw, które znamionuje nasiloną aż do okrucieństwa agresją. Znalazło to wyraz w nowym kodeksie karnym obniżającym granicę odpowiedzialności za ciężkie przestępstwa do lat 15.

Obrady miały za cel przedyskutowanie problemów etiologii tych czynów, zasad i metodologii rzetelnej diagnozy zaburzeń osobowości, opiniowania, które wykazują duże zróżnicowanie. Przykładem tego może być art. 31 § 2 (znacznie ograniczona zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem), którego nie stosują: Litwa, Łotwa, Estonia, Ukraina i Rosja, a także znaczące różnice granicy wieku w przypadku odpowiedzialności nieletnich w tych krajach).

Przedstawienie tych problemów i innych uregulowań dotyczących zasad rehabilitacji i leczenia osób z zaburzeniami osobowości, a także metod diagnostycznych, wydaje się dziś istotną potrzebą. Kontakty z psychiatrami z Europy Środkowej i Wschodniej potwierdzają zainteresowanie tą problematyką, czego wyrazem były wygłoszone przez nich referaty.

Z treści wygłoszonych referatów wynika, że istniejące w wielu tych krajach rozwiązania są anachroniczne i nie odpowiadają obecnym standardom europejskim. Różnice dotyczą głównie diagnostyki osób diagnozowanych jako „zaburzenia osobowości” i ich odpowiedzialności, a jeszcze bardziej warunków, w jakich osoby te poddawane są leczeniu i resocjalizacji. Koledzy z Holandii przedstawili zróżnicowane możliwości resocjalizacji tych osób, które były przykładem nie tylko rozważań teoretycznych, ale konkretnych, modelowych rozwiązań. Odbiegają one istotnie od stosowanych w naszym kraju i w krajach byłego Związku Radzieckiego.

Przedstawione materiały zawierają poglądy i opinie zmuszające do głębszej refleksji nad problematyką diagnozy zaburzeń osobowości, bo kryteria oceny tych zaburzeń wskazują na znaczącą dowolność i zróżnicowanie. Ostro rysuje się także potrzeba zmiany warunków, w jakich przebywają sprawcy czynów zabronionych, głównie nieletni i opracowanie szczegółowych programów leczniczo-rehabilitacyjnych. Doniesienia z Holandii

Zdajemy sobie sprawę, że zmiany, które postulowali uczestnicy konferencji, nie zależą wyłącznie od środowiska psychiatryczno-psychologicznego. Tematyka konferencji była próbą zasygnalizowania aktualnej problematyki i szerszych jej uwarunkowań. Traktujemy ją jako początek wspólnych poszukiwań, dialogu, wymiany doświadczeń, m. in. poprzez wspólne szkolenia w formie stażów w krajach Europy Zachodniej. Taką współpracę zainicjowały już dwa ośrodki z Warszawy i Krakowa.

Wszystkim Autorom składam gorące podziękowanie za wygłoszone referaty i przygotowanie ich do niniejszej publikacji.